

Remissvar

Datum
2026-06-02

Ert datum
2026-03-04

Finansdepartementet

Dnr
2026-00445

Er beteckning
Fi2026/00577

Handläggare
Li Parrilla Stoorhök

Statskontorets yttrande över betänkandet Belägg för broms? Åtgärder för starkare incitament till lägre kommunalskattesatser (SOU 2026:20)

Skattebroms och skattesänkingspremie

Statskontoret avstyrker förslaget om att införa en skattebroms och skattesänkingspremie. Kommunernas skattesatser har varit relativt oförändrade de senaste 20 åren. Bland regioner har medelskattesatsen ökat med ungefär 1,7 procentenheter under samma period. Samtidigt har sjukvårdskostnaderna, vilket är regionernas största utgift, stigit kraftigt. Kostnadsökningen i Sverige har varit mindre jämfört med de flesta OECD-länder, men har ändå varit hög ur ett historiskt perspektiv och i relation till den demografiska utvecklingen. Statskontoret delar utredningens bedömning att det finns en risk att införandet av en skattebroms utan att samtidigt erbjuda en alternativ finansieringskälla skulle framtvinga en oönskad ambitionssänkning i sjukvården. Det skulle också innebära att staten i praktiken tar på sig ett större ansvar för kommunernas ekonomiska förutsättningar.

Utredningen lyfter också förtjänstfullt flera andra potentiella risker med en skattebroms. Bland annat att 1990-talets skattestopp ledde till att många kommuner och regioner sänkte nivån på underhållet, vilket påverkat sektorns behov av investeringar långt in på 2000-talet. Risken finns även att vissa kommuner och regioner kommer att behöva höja skatten mer än de hade behövts utan bromsen för att finansiera bromsavgiften.

Erfarenheterna från Danmark tyder heller inte på att skattebroms är en effektiv metod för att hålla skattesatserna nere på längre sikt. Den föreslagna konstruktionen framstår också som krånglig och riskerar att försämra förutsättningarna för långsiktig planering i kommunerna.

Ändrad beräkning av jobbskatteavdraget och skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning

Statskontoret tillstyrker förslaget om att ändra beräkningen av jobbskatteavdraget och skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning, så att skattesatserna som används i beräkningen läses vid 2026 års nivåer. Nuvarande konstruktion av jobbskatteavdraget innebär att staten subventionerar kommuners skattehöjningar, vilket inte är ändamålsenligt. Att helt fränkoppla skattereduktionerna från

kommunalskatten, så som är fallet för jobbskatteavdraget för äldre, är ett annat alternativ som kan övervägas. Det har dock, liksom alternativet att använda medelskattesatsen som utredningen diskuterar, starkt omfördelade effekter mellan invånarna i olika kommuner.

Utred ett system med konjunkturstabiliserande statsbidrag, eventuellt i kombination med tillfälligt skattestopp

Statskontoret tillstyrker förslaget om att utreda ett sådant system. En mekanism som garanterar en viss inkomstnivå vid en lågkonjunktur minskar risken för att kommuner agerar procykliskt och höjer skatterna och/eller drar ner på verksamheten för att klara balanskravet. Det förbättrar planeringshorisonten och minskar risken för kortsiktighet i beslutsfattandet.

Krav på effektivitet och plan för skattesats

Statskontoret tillstyrker förslaget om att i kommunallagen införa ett krav på att eftersträva hög effektivitet i kommunal verksamhet. Ett sådant krav förtydligar att kommuner och regioner på samma sätt som staten ska sträva efter att deras verksamheter bedrivs effektivt. Om förslaget genomförs är det precis som utredningen skriver viktigt att varje kommun och region konkretiserar vad hög effektivitet innebär utifrån deras egna behov och förutsättningar.

Statskontoret tillstyrker också förslaget om att införa ett krav på att riktlinjerna för god ekonomisk hushållning ska innehålla en långsiktig plan för kommunen eller regionens skattenivå. Det är rimligt att kommuner och regioner vid sidan av mål för resultatnivåerna även har ett långsiktigt mål för nivån på skattesatsen och en beskrivning av hur den nivån ska nås.

Skyldighet att motivera skattehöjningar

Statskontoret tillstyrker förslaget om att införa en skyldighet för kommuner och regioner att redovisa en motivering till en höjd skattesats i budgeten förutsatt att samma sak även gäller en sänkt skattesats. Det är rimligt att ställa krav på att kommuner och regioner i budgeten motiverar förändringar av en så pass central ekonomisk storhet som skattesatsen, men skyldigheten bör i så fall rimligtvis vara symmetrisk.

Allmänna förutsättningar för så låga kommunalskatter som möjligt

Statskontoret ställer sig positiv till de bedömningar som utredningen gör i detta avsnitt. Ett flertal av dem ligger i linje med sådant som Statskontoret uppmärksammat och föreslagit i tidigare analyser. Det gäller till exempel bedömningen att antalet riktade statsbidrag bör minska, att staten bör lämna besked om nivån på statsbidragen tidigare än vad som sker idag och att finansieringsprincipen bör tillämpas fullt ut. Vi instämmer också i bedömningen att kostnadsutvecklingen och finansieringen av vården behöver undersökas.

Statskontoret anser att det är mer lämpligt att staten vidtar åtgärder som förbättrar kommunernas och regionernas förutsättningar att uppnå en långsiktigt hållbar

ekonomi, än att införa lagstadgade krav som syftar till att motverka skattehöjningar.

Statskontoret ser potentialer i omprövande analyser av förvaltningens intäktssida

Sedan 1 januari 2026 har Statskontoret en förstärkt instruktionsenlig uppgift att förse regeringen med underlag för omprövning.¹ I det sammanhanget vill vi peka på att utredningens uppdrag är principiellt intressant, och ger delvis nya perspektiv på hur underlag för omprövning kan bidra till regeringens arbete för en effektivare förvaltning. Statskontoret kan konstatera att det är ovanligt att anlägga ett omprövningsperspektiv på intäktssidan i staten, där ju skatter och avgifter ingår. Istället är det vanligare att regeringar tar initiativ till att ompröva utgiftssidan, t.ex. genom att avveckla verksamheter, förändra organisering, ansvar och uppgifter inom ramen för nuvarande myndighetsstruktur. Det är Statskontorets uppfattning att det finns en stor effektiviseringspotential i att genomföra fortsatta omprövande analyser av gällande skatter och avgifter inom fler områden, och att Statskontoret kan bidra i detta arbete.

I detta ärende har generaldirektör Clas Olsson beslutat. Utredare Li Parrilla Stoorhök har varit föredragande. I beredningen har också utredare Hanna André, utredare Marcus Koch samt avdelningschef Bo Stoltz deltagit.

Datum: 2026-06-02

.....
Beslutande
Clas Olsson
Namnförtydligande

.....
Föredragande
Li Parrilla Stoorhök
Namnförtydligande

Denna handling har beslutats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

¹ Förordning (2025:681) med instruktion för Statskontoret §2.